Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

25 päivänä tammikuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 2007/64/EY — Maksupalvelut sisämarkkinoilla — Puitesopimukset — Ennakolta annettavat yleiset tiedot — Velvollisuus antaa nämä tiedot kirjallisina tai muulla pysyvällä välineellä — Tietojen toimittaminen verkkopankin internetsivustolla olevaa sähköpostilaatikkoa käyttäen

Asiassa C-375/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberster Gerichtshof (ylimmän asteen tuomioistuin, Itävalta) on esittänyt 27.5.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 15.7.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG

vastaan

Verein für Konsumenteninformation,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan (esittelevä tuomari) ja D. Šváby,

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.6.2016 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG, edustajanaan G. Schett, Rechtsanwalt,

— Verein für Konsumenteninformation, edustajanaan S. Langer, Rechtsanwalt,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan L. D'Ascia, avvocato dello Stato,

— Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

— Euroopan komissio, asiamiehinään W. Mölls ja H. Tserepa-Lacombe,

* * Oikeudenkäyntikieli: saksa.

kuultuaan julkisasiamiehen 15.9.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY (EUVL 2007, L 319, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.9.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/111/EY (EUVL 2009, L 302, s. 97; jäljempänä direktiivi 2007/64), 36 artiklan 1 kohdan ja 41 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG (jäljempänä BAWAG) ja Verein für Konsumenteninformation (kuluttajavalistusjärjestö, jäljempänä järjestö) ja joka koskee BAWAGin kuluttajien kanssa tekemiin sopimuksiin sisällytettyä ehtoa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 2007/64 johdanto-osan 18, 21–24, 27 ja 46 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(18) Olisi laadittava säännöstö maksupalveluja koskevien ehtojen avoimuuden ja tietojenantovaatimusten varmistamiseksi.

– –

(21) Tässä direktiivissä olisi määritettävä maksupalveluntarjoajien velvollisuudet antaa tietoja maksupalvelunkäyttäjille, jotta nämä saisivat maksupalveluista kaikkialla yhtä korkeatasoista ja selkeää tietoa voidakseen tehdä perusteltuja valintoja ja voidakseen vertailla palvelutarjontaa EU:ssa. Avoimuuden nimissä tässä direktiivissä olisi säädettävä yhdenmukaistetuista vaatimuksista, joita tarvitaan sen varmistamiseksi, että maksupalvelunkäyttäjälle annetaan tarvittavat ja riittävät tiedot sekä maksupalvelusopimuksesta että maksutapahtumista. Yhtenäisten maksupalvelumarkkinoiden moitteettoman toiminnan edistämiseksi jäsenvaltioiden tulisi voida säätää vain tämän direktiivin mukaisista tietojenantosäännöksistä.

(22) Kuluttajia olisi suojattava sopimattomilta ja harhaanjohtavilta menettelyiltä sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla [ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta] 11 päivänä toukokuuta 2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY [(sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL 2005, L 149, s. 22)] sekä tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8 päivänä kesäkuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31/EY – – (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) [(EYVL 2000, L 178, s. 1)] ja kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä [ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta] 23 päivänä syyskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/65/EY [(EYVL 2002, L 271, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2005/29,] mukaisesti. Näissä direktiiveissä olevat lisäsäännökset ovat edelleen sovellettavia. Tässä

direktiivissä ja [mainitussa direktiivissä 2002/65] säädettyjen, ennen sopimuksen tekemistä annettavia tietoja koskevien vaatimusten keskinäinen suhde olisi kuitenkin erityisesti selkeytettävä.

(23) Vaadittavat tiedot olisi suhteutettava käyttäjien tarpeisiin, ja ne olisi välitettävä vakioidulla tavalla. Erillistä maksutapahtumaa koskevien tietojenantovaatimusten olisi kuitenkin oltava erilaiset kuin vaatimukset, jotka koskevat useita maksutapahtumia kattavaa puitesopimusta.

(24) Käytännössä puitesopimukset ja niillä säännellyt maksutapahtumat ovat paljon yleisempiä ja taloudellisesti merkittävämpiä kuin erilliset maksutapahtumat. Jos on olemassa maksutili tai erityinen maksuväline, puitesopimusta edellytetään. Sen vuoksi puitesopimuksista ennakolta annettavia tietoja koskevien vaatimusten olisi oltava varsin kattavia ja tiedot olisi aina toimitettava joko kirjallisina tai muulla pysyvällä välineellä, kuten tiliotetulostimien tulosteilla, levykkeillä, CD-ROM-levyillä, DVD-levyillä ja tietokoneiden kovalevyillä, joille voidaan tallentaa sähköpostia, ja Internet-sivustoilla, kunhan ne ovat helposti saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan ja mahdollistavat tallennettujen tietojen jäljentämisen muuttumattomina. Maksupalvelun tarjoajan ja maksupalvelunkäyttäjän olisi kuitenkin voitava puitesopimuksessa sopia tavasta, jolla toteutuneita maksutapahtumia koskevat tiedot toimitetaan jälkikäteen, esimerkiksi siten, että internetpankkitoiminnassa kaikki maksutiliä koskevat tiedot asetetaan saataville verkossa.

– –

(27) – – direktiivissä olisi erotettava kaksi tapaa, joilla maksupalveluntarjoajan on annettava tietoa. Tiedot olisi joko annettava, eli maksupalveluntarjoajan olisi aktiivisesti tiedotettava tässä direktiivissä tarkoitettuna ajankohtana ilman maksupalvelunkäyttäjän kehotusta, tai tiedot olisi asetettava maksupalvelunkäyttäjän saataville ottaen huomioon hänen lisätietoja koskevat toiveensa. Jälkimmäisessä tapauksessa maksupalvelunkäyttäjän olisi ryhdyttävä aktiivisiin toimiin tietojen saamiseksi, kuten esimerkiksi pyydettävä sitä selvästi maksupalveluntarjoajalta, kirjoittauduttava sisään pankkitiliin liittyvään postilaatikkoon tai tulostettava pankin antamaa korttia käyttäen tiliotteita. – –

– –

(46) Maksujärjestelmän kitkattoman ja tehokkaan toiminnan edellytyksenä on, että käyttäjä voi luottaa siihen, että maksupalveluntarjoaja toteuttaa maksutapahtuman oikein ja sovitussa ajassa. Yleensä palveluntarjoaja voi arvioida riskit, joita maksutapahtumaan sisältyy. Juuri palveluntarjoaja on se, joka tarjoaa maksujärjestelmän, tekee järjestelyjä väärin kohdistettujen varojen palauttamiseksi ja päättää useimmissa tapauksissa maksutapahtumassa mukana olevista välittäjistä. – –”

4 Direktiivin 2007/64 4 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, sanamuoto on seuraava:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

12) ’puitesopimuksella’ maksupalvelusopimusta, jota sovelletaan tulevien erillisten ja peräkkäisten maksutapahtumien toteuttamiseen ja joka voi sisältää maksutilin perustamista koskevat velvollisuudet ja ehdot;

– –

25) ’pysyvällä välineellä’ välinettä, jonka avulla maksupalvelunkäyttäjä voi tallentaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja siten, että tiedot ovat helposti saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan, ja joka mahdollistaa tallennettujen tietojen tulostamisen muuttumattomina;

_ _”

5 Tämän direktiivin III osasto, jonka otsikko on ”Maksupalveluehtojen avoimuus ja tietojenantovaatimukset”, sisältää 1 luvun, jonka otsikko on ”Yleiset säännöt”. Tämän luvun säännöksiin kuuluvat muun muassa direktiivin 30 ja 31 artikla.

6 Mainitun direktiivin 30 artiklassa, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tätä osastoa sovelletaan erillisiin maksutapahtumiin sekä puitesopimuksiin ja niiden piiriin kuuluviin maksutapahtumiin. Osapuolet voivat sopia, että sitä ei sovelleta kokonaisuudessaan tai osittain, jos maksupalvelunkäyttäjä ei ole kuluttaja.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että tämän osaston säännöksiä sovelletaan mikroyrityksiin samalla tavoin kuin kuluttajiin.

_ _”

7 Saman direktiivin 31 artiklassa, jonka otsikko on ”Yhteisön lainsäädännön muut säännökset”, säädetään seuraavaa:

”Tämän osaston säännökset eivät rajoita soveltamasta sellaista yhteisön lainsäädäntöä, joka sisältää ennakolta annettavia tietoja koskevia lisävaatimuksia.

Jos kuitenkin voidaan soveltaa myös direktiiviä [2002/65, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2005/29], mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaiset tietojenantoa koskevat vaatimukset, 2 alakohdan c–g alakohtaa, 3 alakohdan a, d ja e alakohtaa ja 4 alakohdan b alakohtaa lukuun ottamatta korvataan tämän direktiivin 36, 37, 41 ja 42 artiklalla.”

8 Direktiivin 2007/64 III osaston 2 luvun otsikko on ”Erilliset maksutapahtumat”. Tämän luvun säännöksiin kuuluvat muun muassa direktiivin 35–37 artikla.

9 Kyseisen direktiivin 35 artiklassa, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tätä lukua sovelletaan sellaisiin erillisiin maksutapahtumiin, jotka eivät kuulu puitesopimuksen piiriin.

2. Jos erillistä maksutapahtumaa koskeva maksutoimeksianto toimitetaan puitesopimuksen piiriin kuuluvaa maksuvälinettä käyttäen, maksupalveluntarjoajan ei tarvitse antaa tai asettaa saataville sellaisia tietoja, jotka maksupalvelunkäyttäjä on jo saanut toisen maksupalveluntarjoajan kanssa tehdyn puitesopimuksen perusteella tai jotka annetaan hänelle kyseisen puitesopimuksen mukaisesti.”

10 Mainitun direktiivin 36 artiklassa, jonka otsikko on ”Ennakolta annettavat yleiset tiedot”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on vaadittava, että ennen kuin erillistä maksua koskeva palvelusopimus tai tarjous sitoo maksupalvelunkäyttäjää, maksupalveluntarjoajan on asetettava maksupalvelunkäyttäjän helposti saataville 37 artiklan mukaiset tiedot ja ehdot. Maksupalveluntarjoajan on annettava tiedot ja ehdot

maksupalvelunkäyttäjän pyynnöstä kirjallisina tai muulla pysyvällä välineellä. Tiedot ja ehdot on annettava helposti ymmärrettävin termein selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa sen jäsenvaltion virallisella kielellä, jossa maksupalvelua tarjotaan, tai millä tahansa muulla osapuolten sopimalla kielellä.

– –

3. Edellä 1 kohdan mukaiset velvollisuudet voidaan täyttää myös antamalla luonnos sellaisesta erillistä maksua koskevasta palvelusopimuksesta tai maksutoimeksiannosta, joka sisältää 37 artiklan mukaiset tiedot ja ehdot.”

11 Saman direktiivin 37 artiklan, jonka otsikko on ”Tiedot ja ehdot”, 1 kohdassa luetellaan tiedot ja ehdot, jotka on annettava maksupalvelunkäyttäjälle tai asetettava hänen saatavilleen.

12 Direktiivin 2007/64 III osastoon kuuluva 3 luku, jonka otsikko on ”Puitesopimukset”, sisältää muun muassa 40–43 artiklan.

13 Kyseisen direktiivin 40 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, sanamuoto on seuraava:

”Tätä lukua sovelletaan maksutapahtumiin, jotka kuuluvat puitesopimuksen piiriin.”

14 Mainitun direktiivin 41 artiklan, jonka otsikko on ”Ennakolta annettavat yleiset tiedot”, sanamuoto on seuraava:

”1. Jäsenvaltioiden on vaadittava, että hyvissä ajoin ennen kuin puitesopimus tai tarjous sitoo maksupalvelunkäyttäjää, maksupalveluntarjoaja antaa maksupalvelunkäyttäjälle 42 artiklassa mainitut tiedot ja ehdot kirjallisina tai muulla pysyvällä välineellä. Tiedot ja ehdot on annettava helposti ymmärrettävin termein selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa sen jäsenvaltion virallisella kielellä, jossa maksupalvelua tarjotaan, tai millä tahansa muulla osapuolten sopimalla kielellä.

2. Jos puitesopimus on tehty maksupalvelunkäyttäjän pyynnöstä sellaista etäviestintävälinettä käyttäen, joka ei anna maksupalveluntarjoajalle mahdollisuutta noudattaa 1 kohtaa, maksupalveluntarjoajan on täytettävä kyseisen kohdan mukaiset velvollisuutensa välittömästi puitesopimuksen tekemisen jälkeen.

3. Edellä 1 kohdan velvollisuudet voidaan myös täyttää toimittamalla luonnos puitesopimuksesta, joka sisältää 42 artiklan mukaiset tiedot ja ehdot.”

15 Saman direktiivin 42 artiklassa, jonka otsikko on ”Tiedot ja ehdot”, luetellaan tiedot ja ehdot, jotka on annettava maksupalvelunkäyttäjälle.

16 Direktiivin 2007/64 43 artiklassa, jonka otsikko on ”Puitesopimusta koskevien tietojen ja ehtojen saatavuus”, säädetään seuraavaa:

”Maksupalvelunkäyttäjällä on milloin tahansa sopimussuhteen aikana oikeus saada pyynnöstä puitesopimuksen sopimusehdot sekä 42 artiklan mukaiset tiedot ja ehdot kirjallisina tai muulla pysyvällä välineellä.”

17 Kyseisen direktiivin 44 artiklassa, jonka otsikko on ”Puitesopimuksen ehtojen muutokset”, säädetään seuraavaa:

”1. Maksupalveluntarjoaja voi ehdottaa muutoksia puitesopimukseen sekä 42 artiklassa tarkoitettuihin tietoihin ja ehtoihin vain samalla tavoin kuin on säädetty 41 artiklan 1 kohdassa ja vähintään kaksi kuukautta ennen niiden ehdotettua soveltamispäivää.

Jos 42 artiklan 6 alakohdan a alakohdan mukainen ehto tulee sovellettavaksi, maksupalveluntarjoajan on ilmoitettava maksupalvelunkäyttäjälle, että tämän katsotaan hyväksyneen ehtojen muutokset, jos hän ei ilmoita maksupalveluntarjoajalle ehtojen ehdotettuun voimaantulopäivään mennessä, ettei hyväksy niitä. Tätä tapausta varten maksupalveluntarjoajan on mainittava, että maksupalvelunkäyttäjällä on oikeus irtisanoa puitesopimus välittömästi ja ilman kuluja muutosten ehdotettuun soveltamispäivään mennessä.

2. Korkoja tai vaihtokursseja koskevia muutoksia voidaan soveltaa välittömästi ja ilman etukäteistä ilmoitusta edellyttäen, että tällaisesta oikeudesta on sovittu puitesopimuksessa ja että muutokset perustuvat viitekorkoon tai -kursseihin, joista on sovittu 42 artiklan – – mukaisesti. Maksupalvelunkäyttäjälle on ilmoitettava koron muutoksista mahdollisimman pian samalla tavoin kuin on säädetty 41 artiklan 1 kohdassa, elleivät osapuolet ole sopineet, että tiedot toimitetaan tai asetetaan saataville tietyin määräajoin tai tavoin. Korkojen tai vaihtokurssien muutoksia, jotka ovat edullisempia maksupalvelunkäyttäjille, voidaan kuitenkin soveltaa ilman etukäteistä ilmoitusta.

– –”

Itävallan oikeus

18 Direktiivi 2007/64 saatettiin osaksi Itävallan oikeutta vuonna 2009 maksupalvelujen tarjoamisesta annetulla liittovaltion lailla (Bundesgesetz über die Erbringung von Zahlungsdiensten (Zahlungsdienstegesetz – ZaDiG); BGBl. I, nro 66/2009; jäljempänä maksupalvelulaki).

19 Maksupalvelulain 26 §:n sanamuoto on seuraava:

”(1) Maksupalveluntarjoajan on hyvissä ajoin ja ennen kuin sopimus tai sopimustarjous sitoo maksupalvelunkäyttäjää

1. 28 §:ssä tarkoitetun puitesopimuksen tapauksessa välitettävä sopimusta koskevat tiedot ja sen ehdot maksupalvelunkäyttäjälle kirjallisesti tai, maksupalvelunkäyttäjän suostumuksella, muulla pysyvällä välineellä – –

– –

(2) Sopimusta koskevat tiedot ja sen ehdot on laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi – –”

20 Tämän lain 29 §:n 1 momentin sanamuoto on seuraava:

”Maksupalveluntarjoajan on

1. ehdotettava puitesopimukseen tehtäviä muutoksia maksupalvelunkäyttäjälle viimeistään kaksi kuukautta ennen niiden suunniteltua soveltamisajankohtaa 26 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 26 §:n 2 kohdassa säädetyllä tavalla – –

– –”

21 Direktiivi 2000/31 saatettiin osaksi Itävallan oikeutta vuonna 2001 annetulla liittovaltion lailla, jolla säännellään sähköisen kaupankäynnin ja oikeustoimien tiettyjä oikeudellisia näkökohtia (Bundesgesetz, mit dem bestimmte rechtliche Aspekte des elektronischen Geschäfts- und Rechtsverkehrs geregelt werden (E-Commerce-Gesetz – ECG); BGBl. I, nro 152/2001; jäljempänä sähköistä kaupankäyntiä koskeva laki).

22 Sähköistä kaupankäyntiä koskevan lain 11 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Palveluntarjoajan on asetettava käyttäjän saataville sopimusehdot sekä yleiset kaupalliset ehdot siten, että käyttäjä voi tallentaa tai toisintaa ne. Tätä velvollisuutta ei voida muuttaa käyttäjän vahingoksi.”

23 Sähköistä kaupankäyntiä koskevan lain 12 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Sopimusta koskevat sähköiset viestit, muut oikeudellisesti merkittävät sähköiset viestit ja sähköiset vastaanottoilmoitukset katsotaan toimitetuiksi, jos osapuoli, jolle ne on osoitettu, voi tutustua niihin tavallisissa olosuhteissa. Tästä ei voida määrätä toisin kuluttajien vahingoksi.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

24 Järjestöllä on Itävallan oikeuden nojalla asiavaltuus kuluttajien etujen suojelemiseksi.

25 BAWAG on koko Itävallan alueella toimintaansa harjoittava pankki. Se soveltaa sopimussuhteissaan kuluttajiin yleisiä kaupallisia ehtoja, joissa säännellään näiden asiakkaiden verkkopankkisivuston (e-banking) käyttöä.

26 Verkkopankkisivuston käytön yleiset ehdot sisältävät ehdon siitä, että ”jos asiakas on tehnyt verkkopankkisopimuksen, hän saa ilmoitukset ja otteet (erityisesti tilitiedot, tiliotteet, luottokorttiotteet, ilmoitukset muutoksista jne.), jotka pankin on toimitettava asiakkaalle tai asetettava hänen saatavilleen, postitse taikka hakemalla tai vastaanottamalla sähköisesti [BAWAGin] verkkopankin kautta”.

27 Pääsy mainitulle sivustolle annetaan sopimuksella, jolla täydennetään pankkitilin avaamista ja käyttöä koskevaa sopimusta ja joka on siten osa puitesopimusta.

28 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että verkkopankkisivustolla oleviin asiakkaiden sähköpostilaatikoihin lähetetyt viestit säilyvät siellä muuttumattomina eikä niitä poisteta sieltä ajanjaksona, joka on kohtuullinen näiden asiakkaiden tiedottamista varten niin, että niihin voi tutustua ja ne voi toistaa muuttumattomina sähköisesti toisintamalla tai tulostamalla. Asiakkaat voivat hallita viestejä ja tarvittaessa poistaa ne.

29 Järjestö nosti Handelsgericht Wienissä (Wienin kauppatuomioistuin, Itävalta) kanteen, jossa vaadittiin BAWAGia lopettamaan edellä mainitun ehdon ja kaikkien vastaavien ehtojen käyttö yleisissä kaupallisissa ehdoissaan.

30 Järjestön mukaan nämä ehdot ovat nimittäin maksupalvelulain säännösten vastaisia.

31 Handelsgericht Wien hyväksyi järjestön kanteen 31.10.2013 antamallaan tuomiolla, minkä jälkeen BAWAG teki tästä tuomiosta valituksen Oberlandesgericht Wieniin (Wienin alueellinen ylioikeus, Itävalta).

32 Oberlandesgericht Wien muutti osittain 11.4.2014 antamallaan tuomiolla Handelsgericht Wienin tuomiota. BAWAG teki Oberlandesgericht Wienin tuomiosta Revision-valituksen ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

33 Oberster Gerichtshof (ylimmän asteen tuomioistuin, Itävalta) katsoo, että pääasian ratkaisu riippuu direktiivin 2007/64 tulkinnasta, joten se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko – – direktiivin 2007/64 – – 41 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä 36 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkittava siten, että (sähköisessä muodossa olevat) tiedot, jotka lähetetään pankista asiakkaalle verkkopankin sähköpostilaatikkoon siten, että asiakas voi saada nämä tiedot käyttöönsä kirjauduttuaan verkkopankkisivustolle klikkaamalla, annetaan asiakkaalle pysyvällä välineellä?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi,

onko [direktiivin 2007/64] 41 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä 36 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkittava siten, että tällaisessa tapauksessa

a) pankki saattaa tiedot saataville pysyvällä välineellä muttei anna niitä asiakkaalle vaan ainoastaan asettaa ne tämän saataville vai

b) kyse on ainoastaan tietojen saataville asettamisesta ilman pysyvän välineen käyttämistä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, joita on tarkasteltava yhdessä, lähinnä, että onko direktiivin 2007/64 41 artiklan 1 kohtaa ja 44 artiklan 1 kohtaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin 4 artiklan 25 alakohdan kanssa, tulkittava siten, että mainitun direktiivin 42 artiklassa säädettyjen tietojen ja ehtojen muutokset sekä puitesopimuksen muutokset, jotka maksupalveluntarjoaja on toimittanut näiden palvelujen käyttäjälle verkkopankkisivustolla olevaa sähköpostilaatikkoa käyttäen, on katsottava toimitetun mainituissa säännöksissä tarkoitetulla pysyvällä välineellä, vaiko siten, että ne on katsottava ainoastaan asetetun tämän käyttäjän saataville, kuten saman direktiivin 36 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään direktiivin 37 artiklassa tarkoitettujen tietojen ja ehtojen osalta.

35 Aluksi on muistutettava, että direktiivin 2007/64 36 artiklan 1 kohdassa säädetään velvollisuudesta antaa maksupalvelujen käyttäjälle ennakolta yleiset tiedot erillistä maksua, joka ei kuulu kyseisen direktiivin 4 artiklan 12 alakohdassa tarkoitetun puitesopimuksen piiriin, koskevasta palvelusopimuksesta tai -tarjouksesta, kun taas kyseisen puitesopimuksen piiriin kuuluvien maksutapahtumien osalta tällaisesta velvollisuudesta säädetään mainitun direktiivin 41 artiklan 1 kohdassa.

36 ”Puitesopimus” on määritelty direktiiviä 2007/64 varten sen 4 artiklan 12 alakohdassa maksupalvelusopimukseksi, jota sovelletaan tulevien erillisten ja peräkkäisten maksutapahtumien toteuttamiseen ja joka voi sisältää maksutilin perustamista koskevat velvollisuudet ja ehdot.

37 Mainitun direktiivin 41 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on vaadittava, että hyvissä ajoin ennen kuin puitesopimus tai tarjous sitoo maksupalvelunkäyttäjää, maksupalveluntarjoaja antaa maksupalvelunkäyttäjälle saman direktiivin 42 artiklassa mainitut tiedot ja ehdot kirjallisina tai muulla pysyvällä välineellä.

38 Lisäksi direktiivin 2007/64 44 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä alakohdasta ilmenee, että maksupalveluntarjoaja voi ehdottaa muutoksia puitesopimukseen sekä kyseisen direktiivin 42 artiklassa tarkoitettuihin tietoihin ja ehtoihin vain samalla tavoin kuin on säädetty mainitun direktiivin 41 artiklan 1 kohdassa ja vähintään kaksi kuukautta ennen niiden ehdotettua soveltamispäivää.

39 Hyödyllisen vastauksen antamiseksi esitettyihin kysymyksiin on tarkasteltava saman direktiivin 41 artiklan 1 kohdassa säädettyjä kahta edellytystä eli vaatimusta käyttää pysyvää välinettä, jolla asianomaisten tietojen on oltava, ja vaatimusta antaa nämä tiedot maksupalvelunkäyttäjälle.

40 Ensinnäkin direktiivin 2007/64 41 artiklan 1 kohdassa mainittu pysyvän välineen käsite on määritelty tämän direktiivin 4 artiklan 25 alakohdassa siten, että sillä tarkoitetaan välinettä, jonka avulla maksupalvelunkäyttäjä voi tallentaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja siten, että tiedot ovat helposti saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan, ja joka mahdollistaa tallennettujen tietojen tulostamisen muuttumattomina.

41 Mainitun direktiivin johdanto-osan 24 perustelukappaleessa täsmennetään, että puitesopimuksista ennakolta annettavia tietoja koskevien vaatimusten olisi oltava varsin kattavia ja tiedot olisi aina toimitettava joko kirjallisina tai muulla pysyvällä välineellä, kuten tiliotetulostimien tulosteilla, levykkeillä, CD-ROM-levyillä, DVD-levyillä ja tietokoneiden kovalevyillä, joille voidaan tallentaa sähköpostia, ja Internet-sivustoilla, kunhan ne ovat helposti saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan ja mahdollistavat tallennettujen tietojen jäljentämisen muuttumattomina.

42 Unionin tuomioistuin on todennut viitaten muun muassa kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66 ja oikaisut EUVL 2009, L 207, s. 14; EUVL 2010, L 199, s. 40; EUVL 2011, L 234, s. 46 ja EUVL 2015, L 36, s. 15) 3 artiklan m alakohtaan sisältyvään pysyvän välineen määritelmään, että tällaisella välineellä on taattava se, että kuluttaja saa samalla tavoin kuin paperin välityksellä haltuunsa vaadittavat tiedot, jotta hän voi tarvittaessa vedota oikeuksiinsa. Tältä osin kuluttajalle on merkitystä mahdollisuudella tallentaa hänelle henkilökohtaisesti osoitetut tiedot, takeilla niiden sisällön muuttumattomuudesta sekä mahdollisuudella tutustua niihin asianmukaisen ajan ja toisintaa ne muuttumattomina (ks. vastaavasti tuomio 5.7.2012, Content Services, C-49/11, EU:C:2012:419, 42–44 kohta ja tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 35 kohta).

43 On kuitenkin katsottava, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 51–63 kohdassa ja kuten Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) tuomioistuin on pääasiallisesti todennut 27.1.2010 antamassaan tuomiossa Inconsult Anstalt v. Finanzmarktaufsicht (E-04/09, EFTA Court Report 2009–2010, s. 86, 63–66 kohta), että tietyt internetsivustot on luokiteltava direktiivin 2007/64 4 artiklan 25 alakohdassa tarkoitetuiksi ”pysyviksi välineiksi”.

44 Kun otetaan huomioon muun muassa tämän tuomion 40–42 kohta, näin on silloin, kun maksupalvelunkäyttäjä voi internetsivuston kautta tallentaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja siten, että tiedot ovat helposti saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan ja ne voidaan tulostaa muuttumattomina. Lisäksi on niin, että jotta internetsivustoa voitaisiin pitää kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna ”pysyvänä välineenä”, maksupalveluntarjoajan tai muun ylläpitäjän, jonka tehtäväksi kyseisen sivuston hallinta on annettu, on oltava mahdotonta muuttaa sivuston sisältöä yksipuolisesti.

45 Tämä tulkinta vastaa direktiivin 2007/64 johdanto-osan 21 ja 22 perustelukappaleessa mainittuja tavoitteita eli maksupalvelunkäyttäjien ja etenkin kuluttajien suojaamista.

46 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, täyttyvätkö tämän tuomion 44 kohdassa yksilöidyt edellytykset pääasiassa.

47 Toiseksi siitä, missä tilanteessa direktiivin 2007/64 42 artiklassa määriteltyjen tietojen ja ehtojen muutokset sekä puitesopimuksen muutokset voidaan katsoa ”annetuksi” pysyvällä välineellä kyseisen direktiivin 41 artiklan 1 kohdan mukaisesti, on muistutettava, kuten mainitun direktiivin johdanto-osan 27 perustelukappaleessa mainitaan, että direktiivissä olisi erotettava kaksi tapaa, joilla maksupalveluntarjoajan on annettava tietoa, eli asianomaiset tiedot olisi joko annettava, eli maksupalveluntarjoajan olisi aktiivisesti tiedotettava ilman maksupalvelunkäyttäjän kehotusta, tai tiedot olisi asetettava maksupalvelunkäyttäjän saataville ottaen huomioon hänen lisätietoja koskevat toiveensa. Jälkimmäisessä tapauksessa maksupalvelunkäyttäjän olisi ryhdyttävä aktiivisiin toimiin

tietojen saamiseksi, kuten esimerkiksi pyydettävä sitä selvästi maksupalveluntarjoajalta, kirjoittauduttava sisään pankkitiliin liittyvään postilaatikkoon tai tulostettava pankin antamaa korttia käyttäen tiliotteita.

48 Tästä seuraa, että kun direktiivissä 2007/64 säädetään, että maksupalveluntarjoaja antaa asianomaiset tiedot näiden palvelujen käyttäjälle, kyseisen tarjoajan tehtävänä on aktiivisesti tiedottaa niistä.

49 Samalla on niin, että koska maksupalvelunkäyttäjien ja etenkin kuluttajien suojaaminen on – kuten tämän tuomion 45 kohdassa on muistutettu – yksi mainitun direktiivin tavoitteista, maksupalvelunkäyttäjien ei voida kohtuudella edellyttää – kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 75–77 kohdassa – tutustuvan säännöllisesti kaikkiin sähköisiin viestintäpalveluihin, joista he ovat tehneet sopimuksen, ja näin on varsinkin siksi, että direktiivin 2007/64 44 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan siinä säädetyssä tilanteessa kyseisten käyttäjien on katsottava hyväksyneen näiden tarjoajien ehdottamat muutokset puitesopimuksen ehtoihin.

50 Näin ollen asianomaiset tiedot, jotka maksupalveluntarjoaja toimittaa näiden palvelujen käyttäjälle verkkopankkisivuston kautta, voidaan katsoa annetun direktiivin 2007/64 41 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, jos tällainen toimittaminen tapahtuu kyseisen tarjoajan aktiivisella toiminnalla siten, että tarkoituksena on saattaa kyseisen käyttäjän tietoon se, että nämä tiedot löytyvät mainitulta sivustolta ja ovat saatavilla siellä.

51 Kuten julkisasiamies totesi lähinnä ratkaisuehdotuksensa 79 kohdassa, tällaisena toimintana voidaan pitää kirjeen tai sähköpostiviestin lähettämistä osoitteeseen, jota näiden palvelujen käyttäjä tavanomaisesti käyttää yhteydenpitoon muiden henkilöiden kanssa ja jota osapuolet ovat sopineet käytettävän maksupalveluntarjoajan ja kyseisen käyttäjän välillä tehdyssä puitesopimuksessa. Näin valittu osoite ei kuitenkaan voi olla mainitulle käyttäjälle maksupalveluntarjoajan tai muun ylläpitäjän, jonka tehtäväksi kyseisen sivuston hallinta on annettu, hallinnoimalla verkkopankkisivustolla annettu osoite, koska sama käyttäjä ei käytä mainittua sivustoa, vaikka se sisältääkin sähköpostilaatikon, tavanomaiseen yhteydenpitoon muiden henkilöiden kuin kyseisen tarjoajan kanssa.

52 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, voidaanko pääasian kaikkien olosuhteiden perusteella maksupalveluntarjoajan katsoa tiedottaneen aktiivisesti näiden palvelujen käyttäjälle direktiivin 2007/64 42 artiklassa määriteltyjen tietojen ja ehtojen muutoksista sekä kyseisen puitesopimuksen muutoksista.

53 Edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava seuraavasti:

— Direktiivin 2007/64 41 artiklan 1 kohtaa ja 44 artiklan 1 kohtaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin 4 artiklan 25 alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että mainitun direktiivin 42 artiklassa säädettyjen tietojen ja ehtojen muutokset sekä puitesopimuksen muutokset, jotka maksupalveluntarjoaja on toimittanut näiden palvelujen käyttäjälle verkkopankkisivustolla olevaa sähköpostilaatikkoa käyttäen, voidaan katsoa toimitetun kyseisissä säännöksissä tarkoitetulla pysyvällä välineellä ainoastaan, jos kaksi seuraavaa edellytystä täyttyy:

  — kyseinen käyttäjä voi tämän internetsivuston kautta tallentaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja siten, että hän voi tutustua niihin ja toisintaa ne muuttumattomina asianmukaisen ajan, ilman että kyseisen tarjoajan tai muun ylläpitäjän on mahdollista muuttaa niiden sisältöä yksipuolisesti, ja

  — jos maksupalvelunkäyttäjän on käytävä mainitulla internetsivustolla saadakseen mainitut tiedot tietoonsa, näiden tietojen toimittamisen on tapahduttava maksupalveluntarjoajan aktiivisella toiminnalla siten, että tarkoituksena on saattaa kyseisen käyttäjän tietoon se, että nämä tiedot löytyvät mainitulta internetsivustolta ja ovat saatavilla siellä.

— Mikäli maksupalvelunkäyttäjän on käytävä tällaisella sivustolla saadakseen asianomaiset tiedot tietoonsa, tiedot on ainoastaan asetettu kyseisen käyttäjän saataville direktiivin 2007/64 36 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla, kun näiden tietojen toimittaminen tapahtuu ilman tällaista maksupalveluntarjoajan aktiivista toimintaa.

Oikeudenkäyntikulut

54 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 16.9.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/111/EY, 41 artiklan 1 kohtaa ja 44 artiklan 1 kohtaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin 4 artiklan 25 alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että mainitun direktiivin 42 artiklassa säädettyjen tietojen ja ehtojen muutokset sekä puitesopimuksen muutokset, jotka maksupalveluntarjoaja on toimittanut näiden palvelujen käyttäjälle verkkopankkisivustolla olevaa sähköpostilaatikkoa käyttäen, voidaan katsoa toimitetun kyseisissä säännöksissä tarkoitetulla pysyvällä välineellä ainoastaan, jos kaksi seuraavaa edellytystä täyttyy:

— **kyseinen käyttäjä voi tämän internetsivuston kautta tallentaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja siten, että hän voi tutustua niihin ja toisintaa ne muuttumattomina asianmukaisen ajan, ilman että kyseisen tarjoajan tai muun ylläpitäjän on mahdollista muuttaa niiden sisältöä yksipuolisesti, ja**

— **jos maksupalvelunkäyttäjän on käytävä mainitulla internetsivustolla saadakseen mainitut tiedot tietoonsa, näiden tietojen toimittamisen on tapahduttava maksupalveluntarjoajan aktiivisella toiminnalla siten, että tarkoituksena on saattaa kyseisen käyttäjän tietoon se, että nämä tiedot löytyvät mainitulta internetsivustolta ja ovat saatavilla siellä.**

Mikäli maksupalvelunkäyttäjän on käytävä tällaisella sivustolla saadakseen asianomaiset tiedot tietoonsa, tiedot on ainoastaan asetettu kyseisen käyttäjän saataville direktiivin 2007/64, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/111, 36 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla, kun näiden tietojen toimittaminen tapahtuu ilman tällaista maksupalveluntarjoajan aktiivista toimintaa.

Allekirjoitukset